

ΙΩΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗ

(Απόσπασμα διαλόγου γραμμένου γαλλικά στά 1917 - 18.
Μετάφραση Φ. Δραγούμη).

— *Ποιητής*. Ὁ ταπεινότερος τῶν ὕλισμῶν θὰ κυριαρχήσῃ πάνω σὲ κάθε πνευματικότητα, σὲ κάθε ψυχικὸ ἀνύψωμα.

— *Συγγραφέας*. Βλέπετε τὰ πράγματα μὲ ὑπερβολικὴν ἀπαισιοδοξία. Ἄλλωστε, γιατί θέλετε νὰ μὴν ἐπικρατήσῃ ὁ ὕλισμὸς καὶ στὴν Ἑλλάδα, ἀφοῦ συμβαδίζει μ' ὀλάκερο τὸ σύγχρονο πολιτισμό;

— *Ποιητής*. Δὲν ξέρω ἂν ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς ἢ μᾶλλον οἱ διάφοροι πολιτισμοὶ τῆς ἐποχῆς μας τείνουν πρὸς τὸν ὕλισμό· ἀλλὰ ἂν εἶναι ἔτσι, δὲν πρόκειται πιά γιὰ πολιτισμούς, παρὰ γιὰ σαπίλες. Αὐτὴ ἡ ἔννοια τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι σύμπλεγμα ἰδεῶν ὀλότελα πνευματικῶν· δὲ θὰ μπορούσε νὰ νοηθῇ διαφορετικὰ. Δὲν ὑπάρχει πολιτισμὸς χωρὶς πνευματικότητα καὶ χωρὶς ἠθικότητα. Ἄν οἱ πολιτισμοὶ οἱ σύγχρονοι τείνουν πρὸς τὸν ὕλισμό, τοῦτο σημαίνει πὼς ἀρχίζουν νὰ ἐκφυλίζονται καὶ πὼς οἱ κοινωνίες, πού τοὺς εἶχαν πλάσει, ξεπέφτουν καὶ ἀποσυνθέγονται. Δὲν ἀντιλαμβάνομαι πὼς μπορεῖτε νὰ εὔχεσθε τὴν κατὰπτωσιν γιὰ τὴν κοινωνία μας, ἐνῶ ἀκριβῶς εὐρίσκεται στὴν ἀρχὴ τοῦ σχηματισμοῦ της. Θέλετε νὰ τὴν κάμετε νὰ ἐκτραπῇ ἀπὸ τὸ δρόμο της;

— *Συγγραφέας*. Δὲν εὔχομαι τίποτε τέτοιο, παρὰ θὰ ἤθελα οἱ Ἕλληνες νὰ δεχθοῦμε τὸ δυτικὸν πολιτισμό.

— *Ποιητής*. Μολονότι εὔχεσθε νὰ δεχθοῦμε τὸ δυτικὸν πολιτισμό, — πράγμα ἄλλωστε ἀδύνατο, ἐκτὸς ἂν πρόκειται γιὰ τὰς ἑξωτερικὰς ἐπιφάνειες τοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ — ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσετε πὼς εὐρίσκεται σήμερον σὲ στάδιο καταπτώσεως.

— *Συγγραφέας*. Παραλογίζεσθε, μοῦ φαίνεται. Πῶς; Ἰσχυρίζεσθε ὅτι οἱ Γάλλοι, οἱ Γερμανοί, οἱ Ἄγγλοι εὐρίσκονται σὲ κατὰπτωσιν;

— *Ποιητής*. Δὲν γνωρίζω ἂν ξεπέφτουν τὰ ἔθνη αὐτά, ἀλλὰ ὁ πολιτισμὸς τοὺς ξεπέφτει ἀσφαλῶς. Ὅταν τὰ λόγια ἐνὸς λαοῦ δὲν ἀνταποκρίνονται πιά πρὸς τὰς πράξεις του, κάτι τὸ σάπιο κρύβεται σ' αὐτὸν τὸ λαό.

.....
— *Ποιητής*. "Ω! Σὰς ξέρω, εἶστε μονάχα φανατικὸς καὶ θέλετε νὰ παίξετε τὸ πρόσωπο τοῦ «διανοομένου».

— *Συγγραφέας*. Καὶ μήπως δὲν εἶμαι γὼ «διανοούμενος»; Στὴν Ἑλλάδα ποῖος θὰ ἴτανε διανοούμενος, ἂν δὲν ἦμουν ἐγὼ; Δὲν ξέρετε λοιπὸν πῶς ἐσπούδασα στὴ Γερμανία καὶ μελέτησα τὴν κοινωνιολογία; Γύρισα κόσμο, παρακολούθησα θεάτρα, ἐκθέσεις, πινακοθήκες, ἐργαστήρια ζωγράφων καὶ γλυπτῶν...

— *Ποιητής*. Τὰ ξέρω ὅλα αὐτά. Μὰ οἱ μελέτες σας τῆς κοινωνιολογίας καὶ τὸ περιδιάσασμά σας στὰ ἐργαστήρια καὶ στὲς πινακοθήκες δὲν σὰς ἔκαναν ἐξυπνότερο οὔτε περισσότερο διανοούμενο, ἂν ἡ λέξη «διανοούμενος» σημαίνει ἀληθινὰ κάτι.

— *Συγγραφέας*. Τί, λοιπόν; Δὲν ξέρετε τί σημαίνει ἡ λέξη «διανοούμενος»;

— *Ποιητής*. "Οχι. Δώστε μου τὸ σωστὸν ὄρισμό της.

— *Συγγραφέας*. "Ο διανοούμενος εἶναι intellectuel, δηλ. διανοεῖται...

— *Ποιητής*. Ἐννοῶ, ἀλλὰ προχωρήστε.

— *Συγγραφέας*. Διανοούμενος εἶναι ὅποιος ζῆ μὲ τὴ σκέψη, ὅποιος εἶναι διαδασμένος, ὅποιος γνωρίζει πολλὰ πράγματα σχετικὰ μὲ τὴν ἱστορία, τὴν ἐπιστήμη, τὲς τέχνες καὶ μὲ τὰ γράμματα.

— *Ποιητής*. Νὰ συμπληρώσω; ... Καὶ ὅποιος ὁμιλεῖ γιὰ ὅλα τὰ πράγματα...

— *Συγγραφέας*. "Ακριβῶς!

— *Ποιητής*. Χωρὶς νὰ εὐβαθύνῃ σὲ τίποτε.

— *Συγγραφέας*. — Ἐπεναντίας, μὲ ἀρμοδιότητα... μὲ ἀρμοδιότητα ἀρκετὴ, τέλος πάντων...

— *Ποιητής*. Ἄρκετὴ γιὰ ποιόν;

— *Συγγραφέας*. Ἄρκετὴ γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ γιὰ τὴν κοινωνία.

— *Ποιητής*. "Αν εἶναι ἔτσι, δὲν ἔχω ἀντίρρηση. Τότε τέτοιος εἶναι ὅποιος ὁμιλεῖ γιὰ ὅλα τὰ πράγματα μὲ ἀρμοδιότητα, ἀλλὰ χωρὶς τὴν ἱκανότητα νὰ αἰσθάνεται τίποτε «κύμβαλον ἀλαλάζον», ὅπως θὰ ἴλεγε κι ὁ Ἄποστολος Παῦλος.

— *Συγγραφέας*. Μὰ ὄχι, μὰ ὄχι...

— *Ποιητής*. Διανοούμενος εἶναι ὁ ξερίζωτος, ὁ κον-

τόφθαλμος, ποῦ νομίζει πῶς μ' ἓνα παίξιμο τοῦ χεριοῦ, με σειρὸς ἐπιχειρημάτων, συλλογισμῶν καὶ συζητήσεων μπορεί νὰ λύσῃ ὅλα τὰ ζητήματα τοῦ κόσμου. Καί' οὐσίαν εἶναι μονάχα παρορμητικὸς (impulsif) καὶ μπορεί νὰ γίνῃ διαδοχικά, φανατικὸς ὑπερασπιστὴς κάθε παλαβομάρας, κάθε ιδέας ποῦ γιὰ τὴν ὥρα τοῦ φαίνεται νέα κ' εὐχάριστη. Εἶναι ὄν χωρὶς ψυχὴ, ἀλλὰ ποῦ ξέρει νὰ λέγῃ ὠραῖα λόγια. Συχνὰ εἶναι μόνον μασκαρεμένος ἀριθιστής.

— Συγγραφέας. Μά, διόλου, διόλου!

ΤΟ ΜΠΙΛΙΕΤΟ

Ἐνα μικρό, μικρούτσικο παληόχαρτο, καὶ παίζει τέτοιο ρόλο εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος! Χωρὶς αὐτὸ τίποτα δὲν γίνεται! Ὅλαις αἱ μηχανές, ὅλα τὰ ὑπουργεῖα, ὅλαις αἱ ὑπηρεσίαις κινοῦνται με αὐτό. Χωρὶς αὐτὸ τὸ χαρτάκι, ποῦ τὸ σκεπάζει ἓνα κουτὶ σπέρτα, δὲν γίνεσθε οὔτε διδάκτωρ, οὔτε καθηγητής, οὔτε βουλευτής, οὔτε ὑπουργός, οὔτε Μητροπολίτης! Μόλις γεννηθῆτε καὶ ἀρχίζετε νὰ ψελλίζετε τὸ ἀλφάβητο ἀμέσως μετὰ τὸ μπιμπερόν θὰ μάθετε τὸ μπιλιέτο... Γιὰ κάθε δουλειὰ χρειάζεται καὶ ἓνα συστατικό. Μὰ εἴσθε κούτσουρο, ἀγράμματος, ἡλίθιος, κοτρώνα. — Αὐτὸ δὲν σημαίνει τίποτε! Ὁ πρῶτος γνωστός σας ἰσχυρὸς, βουλευτής, δημοσιογράφος ἢ τραπεζίτης βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα μπιλιέτο, σὰς γράφει ἐπάνω δυὸ λέξεις καὶ ἡ δουλειά σας ἔγινε! Οὔτε διαφράκτης δὲν ἀνοίγει τόσον εὐκόλα ταῖς πόρταις καὶ τῶν φρουρίων ἀκόμη, ὅσον αὐτὸ τὸ παληόχαρτο... Μπροστὰ σ' αὐτὸ ὅλα τὰ τεῖχη καταπίπτουν ὡς με τὸν ἦχον τῆς σάλπιγγος τὰ τῆς Ἱερικουῦς. Τίποτε δὲν ἀνθίσταται εἰς τὴν παντοδυναμία του... Τὰ ἰσχυρότερα τηλεβόλα, τὰ τοπομαχικά, ἡ δυναμίτις, ἡ μελαίτις — καὶ ἐγὼ δὲν ἤξεύρω ποταῖς ἀκόμη ἄλλαις ἐκρηκτικαῖς ὕλαις — ὠχριοῦν ἀπέναντι τοῦ μπιλιέτου ποῦ θὰ στείλῃ εἰς τὸν Ὑπουργόν, εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἀρείου Πάγου, εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας ἓνας βουλευτής ἢ ἓνας πανίσχυρος δημοσιογράφος.